

SOTSIAALMINISTEERIUM

NORRA FINANTSMEHCHANISMI 2009-2014 PROGRAMMI "KODUNE JA SOOLINE VÄGIVALD" LÕPPARUANNE

PROJEKTI ANDMED

Projekti elluviija nimi: MTÜ Living for Tomorrow	Projektilepingu number: 6.3-18/5765
Projekti nimi: "Human trafficking prevention and victim support through anti-trafficking hotline services"	
Projekti kestus: 25.03.2013 –31.12.2015	
Projektijuht (e-post; telefon): Sirle Blumberg sirle@lft.ee , +372 6 607 320	

PROJEKTI KOKKUVÕTE

Palume esitada lühikokkuvõtte projektist:

- Projekti peamised eesmärgid ja nende saavutamine
- Projektiga mõjutatud peamised sihtgrupid
- Koostöö projekti partneritega

- Projekti mõjuulatus edaspidiseks
- Hinnang projekti edukuse kohta

Inimkaubanduse ennetamise ja ohvrite abistamise Nõustamisliini +372 6607 320 teenuse pakkumise eesmärgid:

- Projekti jooksul on nõustatud vähemalt 2500 klienti.
- Tuvastatud vähemalt 15 ohvrit ning vajadusel on nad saanud varjupaiga ja rehabilitatsiooniteenust.
- Inimkaubanduse ja pettusjuhtumite statistika kogumine.

Peamised Nõustamisliini pakutavad teenused olid:

- ✓ nõustamine turvaliselt välismaale tööle- ja õppima mineku osas: soost, vanusest ja rahvusest olenemata;
- ✓ juriidiline nõustamine seoses välisriikides sõlmitavate lepingutega (töövahendus, renditööjõud, töövõtulepingud, töölepingud, FIE). Sh avalduste ettevalmistamine, esitamine ametnikele, õiguskaitseorganitele ja/või kohtusüsteemile;
- ✓ võimalike inimkaubanduse ohtude eest hoiatamine (kuidas toimida enne välisriiki suundumisel ja mida teha ning kuidas käituda välisriigis viibides või hätta sattudes);
- ✓ abisaamise võimalused ja organisatsioonid Eestis ja välisriikides (nendega kontakteerumine ja asjaajamises abistamine);
- ✓ vajadusel kontakteerumine Eesti Politsei- ja Piirivalveameti, EV Välisministeeriumi konsulaarosakonnaga, saatkondade ja teiste oluliste asutustega (Tööinspeksioon, Maksu- ja Tolliamet; Eesti Töötukassa EURES võrgustik) abivajaja probleemi lahendamiseks;
- ✓ IK ohvri (või potentsiaalse ohvri) Eestisse naasmise ettevalmistamine (kontakteerumine sihtriigi organisatsioonidega, vajadusel õigusabi/kaitseorganitega, ohvri informeerimine tema õigustes ja abivõimalustest Eestis jne).

Meie sihtrühmaks on kogu eesti tööealine elanikkond, kes planeerib sõita tööle või juba töötab välisriigis. Sihtrühmad varieeruvad mõnevõrra aastate läbilõikes nt. mõnel aastal on helistajate hulgas rohkem naisi, teisel jällegi mehi, siis tõusevad esile teemad nagu fiktiivabielud jne kõik see sõltub erinevatest tööjõu liikuvuse trendidest Euroopas ja lähinaabrite hulgas nagu Läti, Leedu. Meie ülesanne ei ole mitte ainult järgneda nendele trendidele vaid ka ennetavalt neid prognoosida ja nendeks valmistuda. Nt. praeguse pagulaste situatsiooniga ja üldse suurema rahvaste liikumisega Euroopasse kolmandatest riikidest peame ka meie oma teenust muutma paindlikumaks ning orienteeruma rohkem sisserändajate küsimustele.

Sihtrühma vajadusest lähtuvalt on meie printsiibid töötamisel klientidega järgmised:

- konsultatsiooni osutamine kliendile arusaadavas keeles: eest-, vene, inglise (lisaks soome, ukraina ja poola) keeles;
- konfidentsiaalne ja anonüümne nõustamine;
- helistaja inimõiguste austamine;
- nõustatava mitte hukka mõistmine;
- võrdne suhtumine vaatamata soo, vanuse, rahvuse, hariduse, materiaalse olukorra ja perekondlikule seisule.

Nõustamise sisu lähtuvalt sihtrühma vajadusele:

- informatiivsed (kuhu kuulub peamiselt ennetustöö) – ca 20% kõnedest;
- konkreetne abi ja toetus hätta sattunud inimestele – ca 80% kõnedest (viimaste osakaal on aastatega tõusnud kuna inimeste osaline väljaränne tööotsingute eesmärgil jätkub);
- informatiiv-juhtumipõhine nõustamine Eestis hättasattunud inimestele – peamiselt võörtööjõu sisserände teemadel, kus

isik on sattunud ebaõiglase töölase kohtlemise ohvriks (antud klientide osakaal näitab tõusvat trendi).

Sihtrühm jaguneb neljaks:

- Eestis elav eesti- ja vene keelt kõnelev elanikkond (noored, täiskasvanud naised, mehed) - inimesed, kes soovivad/on sunnitud reisima töö, hariduse saamise või abiellumise eesmärgil välisriiki. Samuti Eesti ja välisriikide kodanikud kui ka kodakondsuseta isikud, kes omavad ajutist või alalist elamisluba Eestis. Vanuseline spekter on lai kuna inimeste eelistused või põhjused tööotsinguteks välisriigis on erinevad, sealt tuleneb ka nende erinev riskitase;
- Võõrtööjõud (kolmandatest riikidest ilma tööloata või lühiajalise tööviisiga). Nendele klientidele saame pakkuda inglise, poola, ukraina ja soomekeelset nõustamist;
- Eesti ja välisriikide ametkonnad ja erinevad institutsioonid (riiklikud asutused, MTÜ-d, saatkonnad, ajakirjanikud, analüütikud jne);

Need neli sihtrühma jagunevad veel järgmiselt:

- potentsiaalsed inimkaubanduse ohvrid;
- inimkaubanduse (töölase- ja seksuaalse ekspluateerimise/ärakasutamise) ohvrid;
- inimkaubanduse ohvrite sugulased ja lähedased;
- abiandvad institutsioonid.

Väga oluline on koostöö erinevate võrgustike ja organisatsioonidega nii Eesti kui ka Euroopas ja väljaspool. edendades inimkaubanduse valdkonnaga seotuid teemasid nii riiklikul kui ka välisriikide tasemel, osaledes üritustel, koosolekutel, ümarlaudadel kui ka ise läbi viies ennetustööd ja koolitusi koostöös erinevate partneritega.

- Kuulumine ja osalemine Eesti rände- ja varjupaigaorganisatsioonide võrgustikutöös;
- osalemine „Vägivalla ennetamise“ võrgustiku koostöös ning „Vägivalla ennetamise strateegia 2015-2020“ väljatöötamisel ning tegevuste elluviimisel;
- aidanud koostada „Vägivalla vähendamise“ inimkaubanduse ennetamise arengukava 2010-2014 ning osalenud aktiivselt töögrupis ning võrgustikutöös;
- aidanud koostada „Inimkaubanduse vastu võitlemise arengukava 2006-2009“ ning osalenud tegevuskava elluviimisel;
- osalenud „Inimkaubanduse ohvrite tuvastamise juhendmaterjali“ koostamisel aastal 2009 ning eksperdi ja kaasautorina 2014 aastal;
- viinud läbi aastast 2004 JuM-i, SoM-i, Hasartmängumaksu Nõukogu, EU Phare programmi toetusel inimkaubanduse ennetamisalaseid ja koolitamise programme (koolides, lastekodudes ja erinevatele spetsialistidele – õpetajad, sotsiaaltöötajad, noorsootöötajad, politseinikud, prokurörid, tööinspektorid jne);
- kaasanud ennetustöösse meediat, andes lugematul hulgal intervjuusid (Raadio4, Vikerraadio, Postimees, Õhtuleht, Pealinn, Stolitsa, Põhjarannik, Aeg Luubis, Pealtnägija, Delavõje Vedomosti, Referent, Baltic Worlds, Swedish Radio, Päevaleht, Linnaleht, Pervaja Baltiskaja, Ringvaade jne);
- välja töötanud ja jaganud erinevatele sihtrühmadele infomaterjale ning publitseerinud uurimuslikke materjale nagu nt. „E-notes - report on the implementation of anti-trafficking policies and interventions in the 27 EU member States from a human rights perspectives 2008 and 2009“ (2010), „Not One Victime More: Human Trafficking in the Baltic States.“

Tallinn 2008.

Koostööpartneritest nimetaksime ära mõned olulisemad asutused: SoM-võrdõiguslikkuse osakond, JuM-i kriminaalpoliitika osakond, VäM-i konsulaarosakond, Tööinspeksioon, Eesti Töötukassa, Eesti Töötukassa EURES võrgustik, Sotsiaalkindlustusamet, Politsei- ja Piirivalveameti migratsiooni-järeelvalve talitus, noortekeskused, IOM Eesti büroo.

Inimkaubanduse ennetamise ja ohvrite abistamise Nõustamisliin on tegutsenud aastast 2004 oktoober, alguses välis- ja riigivõlgade abistamise teenuse abil ja hiljem SoM-i toetusel. 2013-2015 aastal sai „Inimkaubanduse ennetamise ja ohvrite abistamise Nõustamisliini teenus +372 6607 320“ toetatud Norra finantsmehhanismi 2009-2014, "Kodune ja sooline vägivald" programmi eeldefineeritud projekti raames, mis võimaldas eelkõige planeerida nõustamisteenust pikemas perspektiivis ja lisada juurde lisategevusi nagu nt. teenuse sisehindamist, noorteuurimust, kuid ka oluliselt rohkem tellida reklaamipinda nõustamisteenuse olemasolust. Nõustamisliini teenust ei ole võimalik arendada paari aastaga vaid see on pikkade aastate töö ja tulemuslikkus ning kontaktid saavutatakse töö järjepidevuse tõestamisega ja tunnustamisega riiklike asutuste poolt. Kuna teemavaldkond on pidevalt muutuv ja edasiarenev siis peame ka meie olema selleks võimelised. Selleks tegeleme pideva eneseharimisega ja koostööpartnerite ja projektide otsimisega, täiustades nõustamisteenuse kvaliteeti (nt. internetipõhine kõnede registreerimine, kvaliteetne tark- ja riistvara). Oleme avatud erinevatele koostöösuhetele, arendades nt suhteid ettevõtetega, meid kutsutakse üha rohkem osalema arvamusi- ja kogemuste seminaridele ja konverentsidele välismaal, mis omakorda võimaldab meil tutvustada Eestit ja inimkaubanduse ohvritele pakutavaid teenuseid.

PROJEKTI TULEMUSED JA VÄLJUNDID

- Mis on projekti lõppedes saavutatud tulemused ja sisend edasisteks tegevusteks?
- Millised projekti tulemusindikaatorid saavutati ja millised mitte?
- Kui osad soovitud tulemused jäid saavutamata, siis miks?
- Millised olid peamised projekti elluviimisel esinenud takistused/probleemid ja kuidas need lahendati?

Projekti tegevsuperioodil 25.03.2013-31.12.2015 saavutati järgmised tulemused:

- Kokku nõustati 1454 inimest, seda kahjuks 1046 kliendi võrra vähem kui oldi planeeritud. Küll aga tõusis selle võrra tunduvalt juhtumite tuvastamise ja menetlemise arv, mis jagunes järgnevalt:
- 64 tööjõu ekspluateerimise juhtumit; 3 seksuaalse ekspluateerimise juhtumit; 7 fiktiivabieliu juhtumit; 4 perevägivalda juhtumit; 9 kelmuse juhtumit; 1 konsumatsiooni juhtumit; 176 juriidilist konsultatsiooni.

Nõustamisliinile saabuvad kõned registreeritakse ning iga kuu tehakse statistiline kokkuvõtte klientide profiilist ja kõnede sisust. Aasta läbilõikes statistika on üleval meie koduleheküljel <http://www.lft.ee/human-trafficking/hotline-service/-hotline-statistics>. Projekti jooksul valmis *online* kõnede registreerimise võimalus, mis oluliselt hõlbustab konsultantide tööd ja võimaldab näha statistikat reaajas. Samuti peame arvestust koduleheküljele www.lft.ee külastatavust, mis projekti jooksul oli 16604 (planeeritud oli 10000), seega 6604 võrra planeeritust rohkem. Kodulehekülg on mõeldud rohkem inimestele, kes tahavad sisulist informatsiooni seega täiendasime seda rubriikidega nagu Meedia (kuhu kogusime IK teemaga seotud artiklid), Kasulikku (mis sisaldab erinevaid uurimusi ja materjale) ja täiendamine jätkub. 2013 aastal alustasime aktiivsemalt Facebooki info postitamist ja nüüdseks oleme kogunud 393 *like*´i <https://www.facebook.com/living.for.tomorrow>. Sotsiaalmeedia on koht enesereklaamiks ja info kiireks edastamiseks seega peame antud infovahetust vägagi oluliseks väljundiks.

Informatsiooni jagamine erinevate kanalite kaudu sh infomaterjalide trükkimine (3000 visiitkaarti nõustamisliini numbriga, 1000 bukletti „Tööta välismaal turvaliselt“ ning 1000 plakati „Tööta välismaal turvaliselt“. Lisaks on LFT osalenud Väm-i, JuM-i „Juhis inimkaubanduse ohvrile“ est, rus, eng, Tööinspeksiooni „Töölähetus ja töötajate lähetamine“ est, rus, eng ja <http://toovahendus.ti.ee/>, Eesti Töötukassa EURES võrgustiku www.eures.ee poolt trükitud infomaterjalide koostamisel ja nende buklettides/koduleheküljel on Nõustamisliini +372 6607320 number) ja suhtlemine meedias oli oodatust palju suurem, siinkohal ei arvesta me ainult reklaami tellimist ajalehtedesse vaid ka intervjuusid (ca 46) ja üritusi millest osa võtsime on kokku ca 91.

Meile olulise tegevusena ja ka võimalusena sai läbi viidud sisehindamine ja noorteuurimus. Sisehindamisel saime teada, et liigume õiges suunas, kuid selle jätkumine sõltub töö tulemuslikkusest vaid ka finantseerimisest ja st. teema prioriteetlikkusest riigiasutuste vaates.

Noorteuurimus „17–20aastaste noorte hoiakud ja teadmised inimkaubandusest, prostitutsioonist ja välismaale tööle- või õppimaminekust“ oli kauaoodatud kvalitatiivuurimus, mis viidi viimati läbi 2007 aastal. Kordusuurimus TNS Emori poolt näitas selgelt ennetustöö vajalikkust ja läbiviimise meetodikat sihtrühma hulgas ning võimalikke lähenemisviise.

Projektiga läbiviimisega ei kaasnenud ületamatuid ja lahendamatu probleeme. Planeeritud kõnede arvu me küll ei suutnud täita, kuid tõusid kõik ülejäänud näitajad (koduleheküllastatavus, intervjuude, seminarides osalemise arv) ja samuti jäi projekti lõpus alates aprillist täitmata poole kohaga konsultandi ametikoht. Seda põhjusel et ametikohale kandideerijad soovivad pigem täistööaega ja meil polnud mõtet jällegi välja koolitada uut töötajat, et mõne aja pärast peab ta lahkuma kuna leidis täistööajaga ametikoha mujal.

KOOSTÖÖ PARTNERITEGA.

Juhul kui partnereid oli rohkem kui üks, siis palun vastake iga partnerlussuhte kohta kõikidele küsimustele eraldi.

- Kuidas sujus koostöö partneritega? Milline oli partneri tehniline/professionaalne panus projekti läbiviimisel?
- Millised on partnerluse kaudu saavutatud tulemused ja kuidas aitas partnerlus projekti eesmärgi saavutada (sh millist mõju avaldas partnerlus tulemusindikaatorite saavutamisele)?
- Juhul, kui tegu oli Norra partneriga, siis kas/millistel teemadel omandati uusi teadmisi Norra riigi kogemuse põhjal ja kas seda teadmist on juba rakendatud ka Eestis? Millisel moel aitas partnerlus kaasa kahepoolsete suhete edendamisele Eesti ja Norra vahel?
- Palun kirjeldage partnerluse kaudu saavutatud laiemaid tulemusi (nt kohtumised või koostöö rahvusvahelisele tasemel, laiem valdkondadeülene koostöö, teadmiste ja kogemuste levitamine jne).
- Juhul, kui saite projekti elluviimise käigus rahastust programmi kahepoolsete suhete fondist, siis:
 - palun nimetage toetuse suurus;
 - kirjeldage tegevust, mis kõnealuse toetuse abil ellu viidi;
 - kirjeldage tegevuse mõju tulevaste partnerlussuhete arendamisele.

MTÜ Living for Tomorrow´l ei olnud lepingulist projektipartnerit käesoleva projekti jooksul

TEAVITUSTEGEVUS JA MEEDIAKAJASTUS

- Kuidas õnnestus projekti sihtgruppide kaasamine?
- Mis olid peamised avalikkusele suunatud ja / või avalikkuse tähelepanu pälvinud projektiga seotud tegevused ja kas / kui suurt resonantsi see avalikkuses tekitas?

Meie peamine väljund sihtrühma kaasamisel ja avalikkuse tähelepanu tegevused olid Eesti Töötukassa EURES võrgustiku töömessid, kus me osalesime nii Tallinnas, Ida-Virumaal (Narva) ja Kesk-Eestis (Pärnu, Tartu), kokku 16 üritust:

07.04.2015 Pärnu EURES Töömess, 14.04.2015 Narva EURES Töömess, 05.05.2015 Tartu EURES Töömess, 12.05.2015 Narva EURES Infopäev, 17.09.2015 „Töömess 2015“, Tallinn, 18.03.2014 Tööturumess Narva Kutseõppekeskuses, 15.04.2014 Töömess Tartu Ülikooli Narva Kolledžis, 06.05.2014 Tartu Töömess 2014. Töövõimalused Eestis ja mujal Euroopas, 19.09.2014 Töömess. Leia töö Eestis või mujal Euroopas. Tallinn, 26.11.2014 EURES üritus „Turvaliselt tööle välismaale“ Tartus, 04.12.2014 EURES üritus „Turvaliselt tööle välismaale“ Jõhvis, 25.04.2013 „Tallinn Töötab 2013“, 26.04.2013 Tallinna Töötukassa EURES infopäev Soomes töötamise kohta, 17.05.2013 EURES Tartu „Leia töö Eestis või Euroopas“ töömess Tartus, 27.09.2013 Töömess „Leia töö Eestis või mujal Euroopas“ Tallinnas, 09.12.2013 EURES laevüritus „Töötamine Soomes“ ja kohtumine Soome Töökaitse Ametiga

Teine väljund olid Tööinspektsiooni teavituskampaaniad kuhu ühe partnerina kaasati meie organisatsioon:

12.10.2015 Töövahendusfirmade infoseminar Tallinnas, Võrus ja Sillamäel, 08.09.2014 Lähetatud töötajate kampaania infoseminar "Tunne oma õigusi", Tallinn-Soome laev.

Ja kolmas teavitustöö vorm toimus koostöös noortekeskustega 23.07.2014 Rahvusvaheliste Võimaluste Laat Kesklinna Noortekeskuses.

Ennetus-teavitustöö otse sihtrühma hulgas on üks tõhusamaid vorme teavitamiseks pakutavast Nõustamisliini teenusest ning ka kohtudes otse klientidega ja kuulates nende muresid ning kogemusi.

Inimkaubanduse ennetamise ja ohvrite abistamise Nõustamisliini teenust reklaamisime ka erinevates ajaleheväljaannetes nagu nt. Linnaleht (est, rus), Raplamaa Sõnumid, Viru Prospekt, Sakala Sõnumid, Virumaa Teataja, Meie Maa, Referent. Mainimata ei saa jätta ka hulgaliselt antud intervjuud teles (Pervõi Baltiski Kanal, ETV „Terevisioon“, ETV+ „Kofe+“, Kanal2 „Reporter“), raadios (Raadio4, Raadio2, Russkoje Radio, Raadio SKY „Zakuskai“, Vikerraadio „Stuudio“) ja ajalehtedes (Eesti Päevaleht, Pealinn, Stolitsa, ajakiri Jana, SL Õhtuleht, Den za Dnjom, Postimees, MK Estonia, Äripäev, Delovõje Vedomosti, Soome ajakiri „Imago“). Arvestades nende väljaannete vaadatavust ja tiraaži siis võib öelda, et oma panuse pälvimaks avalikkuse tähelepanu oli muljetavaldav.

PROJEKTI MÕJU JA JÄTKUSUUTLIKKUS

- Milline oli projekti lisaväärtus ja uuenduslikkus
- Milline on projektitegevuste mõju poliitikatasandile: seadusandlusele, arengukavadele, strateegiatele, juhendmaterjalidele?
- Milline on projekti tegevuste mõju sekkumisvaldkonnas peale projekti lõppemist (s.h mõju jätkumine sihtrühmale jm)?

▪ Kuidas jätkub jätkutegevuste rahastamine pärast Norra finantsmehhanismi toetuse lõppemist?

Nõustamisliini teenuse pakkumise näol on tegemist väga olulise, lisaks inimeste nõustamisele, ka statistiline pool. Meie poolt väljastatavat statistikat arvestatakse nii Eestis nt. aastaaruandeid koostades ja raporteerides EL institutsioonidele kui küsitakse ka välisriikide organisatsioonidest nt. US Saatkond küsib andmeid TIP (Trafficking in Persons) raporti koostamiseks, CBSS (Council of the Baltic Sea States) Läänemeremaade raportiks jne.

Meid kaasatakse tihti koostööpartneriteks koolituste ja seminaride läbiviijateks kuna omame head taustamaterjali IK teemadest ja puutume väga konkreetselt kokku juhtumitega ja nende lahendamistega. 2013-2015 aastal viisime läbi ühe koostööpartnerina ühiskoolituse Tööinspeksioonile ja Politsei- ja Piirivalveametile teemal „Töölase ärakasutamise äratundmine ja juhtumite menetlemine” Tallinnas, Pärnus, Jõhvis ja Tartus. Lisaks sellele veel mitmeid koolitusi erinevatele spetsialistidele: 26-27.08.2013 koolitus Tööinspeksiooni töötajatele Inimkaubanduse teemal. Koostöös JuM-i ja SoM-iga; 20.09.2013 Inimkaubanduse teemaline koolituspäev kohtunikele. Koostöös JuM-i ja SoM-iga; 27.09.2013 Karistusseadustiku muudatused – Inimkaubandus koolituspäev kohtunikele; 10.10.2013 Inimkaubanduse teemaline koolituspäev politseinikele ja piirivalvele Tallinnas, koostöös SoM-iga; 25.10.2013 „Inimkaubanduse vastu võitlemise protseduurika Eestis” seminar Kodakondsus- ja Migratsioonibüroo ja Ohvriabi spetsialistidele Jõhvis; 21.11.2013 Inimkaubanduse teemaline koolituspäev advokatuurile Tallinnas. Koostöös JuM-i ja SoM-iga. 23.11.2013 „Inimkaubanduse ohud. Inimkaubanduse ohvrite äratundmine ja abistamine” MTÜ Johannes Mikkelsoni Keskuse tugiisikutele Tartus; 28.11.2013 EURES konsultantidele (Eesti Töötukassa infospetsialistidele) teabepäev Tallinnas; 10.12.2013 Prostitutsioonikuritegude ja inimkaubanduse ohvrite äratundmine, kontakti saavutamise ja ülekuulamiste erisused. Politseinikele Tallinnas. 14-15.10.2015 Inimkaubandus: ohvrite tuvastamine ja abistamine, koolitus rehabilitatsiooniasutuste töötajatele. Pärnu.

Lisaks loomulikult ka osalemine IK võrgustikutöös ja arengukava koosolekul. Kõik need tegevused kokku aitavad kaasa suunata ja mõjutada poliitilisi otsuseid, anda sisendit juhendmaterjalidele, strateegiatele ja arengukavadele.

Nõustamisliini teenuse pakkumine jätkub ka 2016 aastal kus riigihanke korras saame jätkata tegevust, lisaks ka loomulikult osalemine partnerina välisprojektides ja koostöö rahvusvaheliste organisatsioonidega. Meie sihiks on üha rohkem olla kõneisikud ja poliitikakujundajad ka Euroopa tasandil ning see on ka mõnevõrra õnnestunud kuna meid kutsutakse osalema ja esinema tutvustamiseks Eesti IK olukorda ja suundasid ning andma ka omapoolset sisendit üldisesse Euroopa poliitikasse.